

پژوهش در زندگی امامان علیهم السلام مبانی و روش‌ها

غلامحسین محرمی

شناسنامه پژوهشی

■ عنوان تحقیق: پژوهش در زندگی امامان علیهم السلام

مبانی و روش‌ها

■ پژوهشکده: فرهنگ و مطالعات اجتماعی

■ گروه علمی: تاریخ و تمدن

■ محقق: غلامحسین محرمی

■ ارزیابان علمی: آبی دکتر محمد بهری، دکتر ساجدین فلاحت‌زاده

■ موضوع اصلی: تاریخ

■ موضوع فرعی: تاریخ زندگی امامان علیهم السلام

وہی کہ جس نے اسے

پژوهش در زندگی امامان

مخبرانی و روش‌ها

غلام محسن محرمی

ناشر: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

جواب اول: ۱۳۹۴

شمارگان: ۳۰۰

قیمت: ۱۲۵۰۰ تومان

طراح جلد: سید ایمان نوری نجفی

جواب و صحافی : ہنگام

المشروع : دراسة في أثر التعليم على التنمية البشرية

تمت في شهر ربيع الثاني سنة ١٤٢٥ هـ الموافق ٢٠٠٤ م

مستند: ۱۳۸۵/۱۱/۱۱

شماره: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۱۰۸ - ۲۶۷ - ۲

[illegible]

დავამუშავე: ლ. ჯიქიაშვილი

[illegible][illegible]

مجلسه خبره دارین در این باب در روز ۱۳۰۳ (۱۳۰۳) و ۱۳۰۴ (۱۳۰۴) و ۱۳۰۵ (۱۳۰۵) و ۱۳۰۶ (۱۳۰۶) و ۱۳۰۷ (۱۳۰۷) و ۱۳۰۸ (۱۳۰۸) و ۱۳۰۹ (۱۳۰۹) و ۱۳۱۰ (۱۳۱۰) و ۱۳۱۱ (۱۳۱۱) و ۱۳۱۲ (۱۳۱۲) و ۱۳۱۳ (۱۳۱۳) و ۱۳۱۴ (۱۳۱۴) و ۱۳۱۵ (۱۳۱۵) و ۱۳۱۶ (۱۳۱۶) و ۱۳۱۷ (۱۳۱۷) و ۱۳۱۸ (۱۳۱۸) و ۱۳۱۹ (۱۳۱۹) و ۱۳۲۰ (۱۳۲۰) و ۱۳۲۱ (۱۳۲۱) و ۱۳۲۲ (۱۳۲۲) و ۱۳۲۳ (۱۳۲۳) و ۱۳۲۴ (۱۳۲۴) و ۱۳۲۵ (۱۳۲۵) و ۱۳۲۶ (۱۳۲۶) و ۱۳۲۷ (۱۳۲۷) و ۱۳۲۸ (۱۳۲۸) و ۱۳۲۹ (۱۳۲۹) و ۱۳۳۰ (۱۳۳۰) و ۱۳۳۱ (۱۳۳۱) و ۱۳۳۲ (۱۳۳۲) و ۱۳۳۳ (۱۳۳۳) و ۱۳۳۴ (۱۳۳۴) و ۱۳۳۵ (۱۳۳۵) و ۱۳۳۶ (۱۳۳۶) و ۱۳۳۷ (۱۳۳۷) و ۱۳۳۸ (۱۳۳۸) و ۱۳۳۹ (۱۳۳۹) و ۱۳۴۰ (۱۳۴۰) و ۱۳۴۱ (۱۳۴۱) و ۱۳۴۲ (۱۳۴۲) و ۱۳۴۳ (۱۳۴۳) و ۱۳۴۴ (۱۳۴۴) و ۱۳۴۵ (۱۳۴۵) و ۱۳۴۶ (۱۳۴۶) و ۱۳۴۷ (۱۳۴۷) و ۱۳۴۸ (۱۳۴۸) و ۱۳۴۹ (۱۳۴۹) و ۱۳۵۰ (۱۳۵۰) و ۱۳۵۱ (۱۳۵۱) و ۱۳۵۲ (۱۳۵۲) و ۱۳۵۳ (۱۳۵۳) و ۱۳۵۴ (۱۳۵۴) و ۱۳۵۵ (۱۳۵۵) و ۱۳۵۶ (۱۳۵۶) و ۱۳۵۷ (۱۳۵۷) و ۱۳۵۸ (۱۳۵۸) و ۱۳۵۹ (۱۳۵۹) و ۱۳۶۰ (۱۳۶۰) و ۱۳۶۱ (۱۳۶۱) و ۱۳۶۲ (۱۳۶۲) و ۱۳۶۳ (۱۳۶۳) و ۱۳۶۴ (۱۳۶۴) و ۱۳۶۵ (۱۳۶۵) و ۱۳۶۶ (۱۳۶۶) و ۱۳۶۷ (۱۳۶۷) و ۱۳۶۸ (۱۳۶۸) و ۱۳۶۹ (۱۳۶۹) و ۱۳۷۰ (۱۳۷۰) و ۱۳۷۱ (۱۳۷۱) و ۱۳۷۲ (۱۳۷۲) و ۱۳۷۳ (۱۳۷۳) و ۱۳۷۴ (۱۳۷۴) و ۱۳۷۵ (۱۳۷۵) و ۱۳۷۶ (۱۳۷۶) و ۱۳۷۷ (۱۳۷۷) و ۱۳۷۸ (۱۳۷۸) و ۱۳۷۹ (۱۳۷۹) و ۱۳۸۰ (۱۳۸۰) و ۱۳۸۱ (۱۳۸۱) و ۱۳۸۲ (۱۳۸۲) و ۱۳۸۳ (۱۳۸۳) و ۱۳۸۴ (۱۳۸۴) و ۱۳۸۵ (۱۳۸۵) و ۱۳۸۶ (۱۳۸۶) و ۱۳۸۷ (۱۳۸۷) و ۱۳۸۸ (۱۳۸۸) و ۱۳۸۹ (۱۳۸۹) و ۱۳۹۰ (۱۳۹۰) و ۱۳۹۱ (۱۳۹۱) و ۱۳۹۲ (۱۳۹۲) و ۱۳۹۳ (۱۳۹۳) و ۱۳۹۴ (۱۳۹۴) و ۱۳۹۵ (۱۳۹۵) و ۱۳۹۶ (۱۳۹۶) و ۱۳۹۷ (۱۳۹۷) و ۱۳۹۸ (۱۳۹۸) و ۱۳۹۹ (۱۳۹۹) و ۱۴۰۰ (۱۴۰۰) و ۱۴۰۱ (۱۴۰۱) و ۱۴۰۲ (۱۴۰۲) و ۱۴۰۳ (۱۴۰۳) و ۱۴۰۴ (۱۴۰۴) و ۱۴۰۵ (۱۴۰۵) و ۱۴۰۶ (۱۴۰۶) و ۱۴۰۷ (۱۴۰۷) و ۱۴۰۸ (۱۴۰۸) و ۱۴۰۹ (۱۴۰۹) و ۱۴۱۰ (۱۴۱۰) و ۱۴۱۱ (۱۴۱۱) و ۱۴۱۲ (۱۴۱۲) و ۱۴۱۳ (۱۴۱۳) و ۱۴۱۴ (۱۴۱۴) و ۱۴۱۵ (۱۴۱۵) و ۱۴۱۶ (۱۴۱۶) و ۱۴۱۷ (۱۴۱۷) و ۱۴۱۸ (۱۴۱۸) و ۱۴۱۹ (۱۴۱۹) و ۱۴۲۰ (۱۴۲۰) و ۱۴۲۱ (۱۴۲۱) و ۱۴۲۲ (۱۴۲۲) و ۱۴۲۳ (۱۴۲۳) و ۱۴۲۴ (۱۴۲۴) و ۱۴۲۵ (۱۴۲۵) و ۱۴۲۶ (۱۴۲۶) و ۱۴۲۷ (۱۴۲۷) و ۱۴۲۸ (۱۴۲۸) و ۱۴۲۹ (۱۴۲۹) و ۱۴۳۰ (۱۴۳۰) و ۱۴۳۱ (۱۴۳۱) و ۱۴۳۲ (۱۴۳۲) و ۱۴۳۳ (۱۴۳۳) و ۱۴۳۴ (۱۴۳۴) و ۱۴۳۵ (۱۴۳۵) و ۱۴۳۶ (۱۴۳۶) و ۱۴۳۷ (۱۴۳۷) و ۱۴۳۸ (۱۴۳۸) و ۱۴۳۹ (۱۴۳۹) و ۱۴۴۰ (۱۴۴۰) و ۱۴۴۱ (۱۴۴۱) و ۱۴۴۲ (۱۴۴۲) و ۱۴۴۳ (۱۴۴۳) و ۱۴۴۴ (۱۴۴۴) و ۱۴۴۵ (۱۴۴۵) و ۱۴۴۶ (۱۴۴۶) و ۱۴۴۷ (۱۴۴۷) و ۱۴۴۸ (۱۴۴۸) و ۱۴۴۹ (۱۴۴۹) و ۱۴۵۰ (۱۴۵۰) و ۱۴۵۱ (۱۴۵۱) و ۱۴۵۲ (۱۴۵۲) و ۱۴۵۳ (۱۴۵۳) و ۱۴۵۴ (۱۴۵۴) و ۱۴۵۵ (۱۴۵۵) و ۱۴۵۶ (۱۴۵۶) و ۱۴۵۷ (۱۴۵۷) و ۱۴۵۸ (۱۴۵۸) و ۱۴۵۹ (۱۴۵۹) و ۱۴۶۰ (۱۴۶۰) و ۱۴۶۱ (۱۴۶۱) و ۱۴۶۲ (۱۴۶۲) و ۱۴۶۳ (۱۴۶۳) و ۱۴۶۴ (۱۴۶۴) و ۱۴۶۵ (۱۴۶۵) و ۱۴۶۶ (۱۴۶۶) و ۱۴۶۷ (۱۴۶۷) و ۱۴۶۸ (۱۴۶۸) و ۱۴۶۹ (۱۴۶۹) و ۱۴۷۰ (۱۴۷۰) و ۱۴۷۱ (۱۴۷۱) و ۱۴۷۲ (۱۴۷۲) و ۱۴۷۳ (۱۴۷۳) و ۱۴۷۴ (۱۴۷۴) و ۱۴۷۵ (۱۴۷۵) و ۱۴۷۶ (۱۴۷۶) و ۱۴۷۷ (۱۴۷۷) و ۱۴۷۸ (۱۴۷۸) و ۱۴۷۹ (۱۴۷۹) و ۱۴۸۰ (۱۴۸۰) و ۱۴۸۱ (۱۴۸۱) و ۱۴۸۲ (۱۴۸۲) و ۱۴۸۳ (۱۴۸۳) و ۱۴۸۴ (۱۴۸۴) و ۱۴۸۵ (۱۴۸۵) و ۱۴۸۶ (۱۴۸۶) و ۱۴۸۷ (۱۴۸۷) و ۱۴۸۸ (۱۴۸۸) و ۱۴۸۹ (۱۴۸۹) و ۱۴۹۰ (۱۴۹۰) و ۱۴۹۱ (۱۴۹۱) و ۱۴۹۲ (۱۴۹۲) و ۱۴۹۳ (۱۴۹۳) و ۱۴۹۴ (۱۴۹۴) و ۱۴۹۵ (۱۴۹۵) و ۱۴۹۶ (۱۴۹۶) و ۱۴۹۷ (۱۴۹۷) و ۱۴۹۸ (۱۴۹۸) و ۱۴۹۹ (۱۴۹۹) و ۱۵۰۰ (۱۵۰۰) و ۱۵۰۱ (۱۵۰۱) و ۱۵۰۲ (۱۵۰۲) و ۱۵۰۳ (۱۵۰۳) و ۱۵۰۴ (۱۵۰۴) و ۱۵۰۵ (۱۵۰۵) و ۱۵۰۶ (۱۵۰۶) و

دستخطی کے ساتھ ۱۳۹۳ء ۲۳۔۱۶

۹۰۷۱۳

تعداد: ۲۶۶۲۹۱۹ کتابخانه ملی

تفصیل کے لئے ممبرانِ مجلس کو جواباً مندرجہ ذیل سہولیات پیش کی ہیں:

www.ponclar.fr

هسسه حقوق محفوظ

فهرست

۹..... پیشگفتار

۱۳..... مقدمه

۱۴..... ۱. اهمیت و ضرورت

۱۴..... ۲. پیشینه

۱۴..... ۳. نوآوری در تحقیق

۱۵..... ۴. بیان مسئله و سؤال‌ها

۱۵..... ۵. فرضیه

۱۶..... ۶. ساختار

۱۷..... فصل اول: بررسی مبانی روش تحقیق در تاریخ

۱۷..... ۱. منابع تاریخی در نگاه کلی

۱۸..... ۲. تحول و توسعه منابع تاریخی

۲۷..... ۳. عنوم کمکی در تاریخ‌نگاری

۳۰..... ۴. بررسی درستی نسبت کتاب‌ها و سایر منابع تاریخی

۳۳..... ۵. بررسی اسناد گزارش‌های تاریخ

۳۵..... ۶. تعادل و تراجم

۴۰..... ۷. شرایط مورخ از دیدگاه دانشمندان مسلمان

۴۱..... ۸. انگیزه‌های تحریف در مورخ

۹. بررسی متنی گزارش‌های تاریخی..... ۴۳

فصل دوم: بررسی اعتبار متون و گزارش‌های کهن درباره تاریخ زندگی ائمه.. ۴۷

۱. صحت انتساب منابع مربوط به تاریخ زندگی ائمه..... ۴۷

۲. بررسی گزارشگران تاریخ زندگی ائمه..... ۵۴

۱-۲. گزارشگران تحریف‌گر..... ۵۵

۲-۲. گزارشگران طرف‌دار دستگاه خلافت..... ۷۱

۲-۳. مورخان شیعی فضایل‌نگار..... ۷۶

۲-۴. گزارشگران شیعی مورخ..... ۸۷

فصل سوم: بررسی مبانی کلامی تحقیق در تاریخ زندگی ائمه..... ۹۱

۱. مفهوم امام در فرهنگ شیعه و نظریه نصب..... ۹۴

۲. علم غیب و نوآبایی خارق‌العاده ائمه..... ۱۰۱

۳. عصمت و عدم خروج رفتار ائمه از دایره شریعت..... ۱۰۷

فصل چهارم: بررسی مبانی رفتارهای سیاسی در تاریخ زندگی ائمه..... ۱۱۵

۱. اولویت مصلحت اسلام..... ۱۱۷

۲. تقیه، چتر حفاظتی شیعه..... ۱۲۲

۳. مبارزه منفی با دستگاه خلافت..... ۱۳۰

فصل پنجم: بررسی واقعیت‌های تاریخی در حیات ائمه..... ۱۳۷

۱. تقویم زمانی تاریخ، واقعیت مسلم در بررسی گزارش‌های تاریخی..... ۱۴۹

۲. بی‌اعتنایی ائمه به نسبت به دنیا..... ۱۴۳

۳. جنگ طلب بودن ائمه..... ۱۵۰

۴. روابط منفی میان ائمه و خاندان‌های حکومتگر..... ۱۵۲

۵. وجود مدعیان دروغین مهدویت..... ۱۵۷

۶. منفی جلوه‌دادن روابط بین ائمه و شخصیت‌های بزرگ شیعه..... ۱۶۰

۶-۱. ابن عباس..... ۱۶۱

۶-۲ مختار ۱۶۳

۶-۳ هشام بن حکم ۱۶۵

کتابنامه ۱۶۹

فهرست آیات ۱۸۱

فهرست روایات ۱۸۳

نمایه ۱۸۵

نمایه موضوعی ۲۰۳

www.ketab.ir

پیشگفتار

در پرتو پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران، بار دیگر، دین و معرفت دینی به ویژه تعلیم متعالی اسلامی، به عنوان فکر و فرهنگ مرفعی و نجات بخش آدمی در عرصه حیات انسان معاصر ظاهر شد. تجدید حیات تعلیم و حیسانی و ارزش های اسلامی از سویی سبب بیداری و خودباوری ملت های مسلمان و احیای روح ستم خیزی در آنان شد و از دیگر سبب باعث نمایان تر شدن سست پایگی مسلک ها و مکاتب بشری و نظام های مبتنی بر آنها گشت.

بایستگی تحقیقات دقیق و منسجم، نظریه پردازی و نوآوری پرآمون زیر ساخت های اندیشه دینی و نظامات اجتماعی مبتنی بر آن و ضرورت پرداخت علمی و روزآمد به حوادث واقعه فکری، به فراخور شرایط کنونی و درخور این رستخیز عظیم و نیز لزوم آسیب شناسی در حوزه فرهنگ ملی و باورداشت های رایج دینی، به منظور زدودن پیرایه های موهوم و موهون از ساحت قدسی دین و تبیین و عرضه صحیح و دفاع معقول از اندیشه دینی و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکری اقشار تحصیل کرده و نسل جوان کشور، تأسیس نهاد علمی- پژوهشی و آموزشی، دانشگاهی و حوزوی ممحض و کارآمدی را فرض می نمود.

بر این اساس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی به عنوان یک نهاد علمی- فکری حسب الامر و براساس نظر رهبر فرهیخته انقلاب اسلامی

ایست الله العظمی خاتمه ی (مدظله العالی) و با تلاش های فراوان حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر رشاد در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد.

این پژوهشگاه دارای شخصیتی حقوقی، مستقل و در حکم نهاد عمومی و غیردولتی و غیرانتفاعی است که در قالب چهار پژوهشگاه حکمت و دین پژوهی، نظام های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانشنامه نگاری دینی و همچنین مرکز پژوهش های جوان فعالیت می کند.

پژوهشگاه فرهنگ و مطالعات اجتماعی که متشکل از پنج گروه فرهنگی پژوهی، مطالعات انقلاب اسلامی، تاریخ و تمدن، عرب شناسی و ادبیات اندیشه است، در راستای ساماندهی تأملات و کاوش ها در خصوص تحولات فرهنگی و اجتماعی، می کوشد زمینه تولید آثاری با جهت گیری انتقادی و بومی را در مورد مسائل و مشکلات حوزه های یادشده فراهم سازد.

۱. شناخت و بازپیرایی میراث مکتوب علمی اسلامی در حوزه تاریخ، تمدن، فرهنگ و هنر ایران و اسلام؛

۲. تحقیق در زمینه تحولات، مبانی و مسائل تمدن، فرهنگ و هنر اسلامی ایرانی؛

۳. تحلیل و بازکاوی گاستی های دیرین، آسیب شناسی وضعیت کنونی و بررسی چشم انداز و چالش های آتی فرهنگ و تمدن اسلامی و ارائه راهکارهای شایسته برای احیا و ارتقای فرهنگ و هنر اسلامی ایرانی و تعمیق پیوند نسل امروز با آن؛

۴. بررسی و تبیین نظری پیشینه، مبانی، اهداف و فرآیند تحقق انقلاب اسلامی و مطالعه و بازشناسی مسائل و موانع انقلاب و راه های تحکیم اصول و توسعه آرمان ها و ارزش های متعالی آن و مضمون سازی طبقات اجتماعی در قبال تازش فکری - فرهنگی بیگانگان؛

۵. بازشناسی ماهیت و مؤلفه های فکر و فرهنگ غربی و نقد و ارزیابی علمی دستاوردهای تمدن جدید، بررسی راه های توسعه اندیشه اسلامی و طرق اصطیاد عناصر انسانی و عقلانی فرهنگ و تمدن دیگر ملل؛

۶. نقد آثار منتشره و آرای مطرح شده در حوزه های مطالعاتی پژوهشگاه، تحقیق حاضر که نتیجه تلاش علمی محقق ارجمند جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر غلامحسین محرمی در گروه تاریخ و تمدن پژوهشگاه فرهنگ و مطالعات اجتماعی است، به موضوع مبانی روش تحقیق در تاریخ زندگی انتمه می پردازد.

موضوع تحقیق چنین است: بیان مبانی و اصول تحقیق درباره تاریخ زندگی انتمه اظهار می دارد و اینکه تحقیق در تاریخ زندگی انتمه مانند سایر مردم نیست و باید قواعد کلامی نیز در این مورد رعایت شود و گزارش های تاریخی را بدون عرضه به مبانی کلامی و رجائی نمی توان پذیرفت.

این بحث از آن رو ضرورت دارد که ما انتمه را معصوم می دانیم و هر گزارش تاریخی را درباره آنها نمی توانیم بپذیریم.

روش تحقیق، کتابخانه ای و نقد و تجزیه و تحلیل گزارش های تاریخی و تطبیق با قواعد کلامی است. انتمه به عنوان رهبران معنوی و حجت های خدا بعد از پیامبران، انسان هایی هستند که خصوصیت های ویژه ای دارند و عمده آنها معصوم بودن از گناه و خطاست. گر گزارش تاریخی با این مطلب منافات داشته، باید رد شود.

بر خود لازم می داریم از تلاش های علمی و ارجمند محقق ارجمند، جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر غلامحسین محرمی قدردانی و تشکر نماییم. همچنین از شورای علمی گروه تاریخ و تمدن، و نیز ارزیابان این تحقیق، آقایان دکتر محمد سپهری و دکتر سید حسین فلاح زاده که با ارائه نظر های ارزشمند خود بر غنای این اثر افزودند و سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی که مسئولیت آماده سازی، نشر و توزیع آن را بر عهده دارد، کمال سپاس و امتنان را داریم.

گروه تاریخ و تمدن

پژوهشگاه فرهنگ و مطالعات اجتماعی

مقدمه

تاریخ زندگی ائمه هدی یکی از پرفایده‌ترین مقاطع تاریخی برای مطالعه می‌باشد. آنان کامل‌ترین انسان‌ها بعد از پیامبران هستند و از میان انبیا و اوصیا، تنها وقایع زندگی آنان به همراه تاریخ پیامبر اسلام به نحو تاریخی، به دست ما رسیده است و در حقیقت سیره و روش انبیا و اوصیای گذشته، در سیره آنان منعکس یافته است؛ از این رو همان‌گونه که شناخت آنان به عنوان امام بر ما لازم بوده و بدون شناختن آنان دین ما ناقص و مراکمان جاهلی خواهد بود، شناخت حوادث و وقایع زندگی آنان نیز، بهترین الگوی ما در راه رسیدن به سعادت دنیا و آخرت می‌باشد؛ حتی در میان مسلمانان نعل‌سنت که آنان را به عنوان حجت و امام معصوم نمی‌شناسند، آنان به عنوان با معنویت‌ترین انسان‌ها مطرح هستند و گاهی از آنان به عنوان قطب یاد می‌شود. علاوه بر اینکه آنان به عنوان تنها نسل بازمانده از پیامبر می‌باشند که توصیه‌هایی اکید از سوی آن حضرت درباره لزوم محبت به آنان وارد شده است که انگیزه چشمگیری برای بازگویی زندگی آنان بوده، به ویژه در این باره شاهد تلاش‌های گسترده‌ای از سوی عالمان هل سنت هستیم، اما شناخت سرگذشت آنان تنها از طریق گزارش‌های تاریخی که در کتاب‌های کهن - از آنها به منابع تاریخی تعبیر می‌شود - قابل دسترسی می‌باشد و این منابع واسطه شناخت ما از زندگی آنها می‌باشند.

از سوی دیگر به خاطر دیدگاه خاص ائمه اطهار علیهم السلامی، در طول تاریخ انگیزه‌های تحریف درباره زندگی آنان پیش از سایر مقاطع بوده

است؛ زیرا حاکمان و فرمانروایان جامعه اسلامی همواره در جبهه مخالفان قرار داشتند و مورخان و محدثان طرفدار آنها سعی داشتند که جایگاه همه را پایین‌تر از چیزی که بوده نشان دهند و حقایق را تا جایی که ممکن است پوشانند و در صورت امکان، فضایل و مناقب آنان را با مطالب جعلی منفی بیامیزند و نیز گزارش‌هایی را در زندگی آنان نقل کنند که تنقیص بری آنان به‌شمار رود، از سویی دیگر، جریان غالی به هر انگیزه‌ای که بوده، به‌عنوان زاویان غیرمطمئن معرفی شده‌اند که گزارش‌های غلوآمیز آنان، نمی‌تواند منعکس‌کننده واقعیت‌های زندگی‌شان باشد.

۱. اهمیت و ضرورت

ضرورت بیان تاریخ زندگی ائمه طهاره^{علیهم‌السلام} به خاطر نیاز به الگوبرداری از زندگی آنان، نحوه روش تحقیق در زندگی آنان، شناخت مبانی و ملاک‌های تحقیق در این زمینه اهمیت پیدا می‌کند تا به‌وسیله آن گزارش‌های صحیح و ناصحیح شناخته شوند.

۲. پیشینه

تا به حال نه تنها به کتابی با این عنوان بلکه حتی به تحقیق و نوشته‌ای مستقل در این باره دسترسی پیدا نکرده‌ایم، به استثنای چند اثر کتاب **الصحيح من سيرة النبي الاعظم** که نویسنده کتاب علامه جعفر مرتضی به‌عنوان مقدمه و زود به بحث سیره پیامبر^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم} مطالبی را درباره انگیزه‌های تحریف در زندگی پیامبر و گزارشگران تاریخی ضد اهل بیت پیامبر^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم} بیان کرده است؛ البته عالم‌دار گذشته شیعه چون شیخ مفید، سید مرتضی و علامه حکمی در لایه‌لای کتاب‌های کلامی به فروغی به بررسی، تحلیل، نقد و رد برخی گزارش‌های تاریخی درباره زندگی ائمه و تطبیق آنها با مبانی صحیح پرداخته‌اند.

۳. نوآوری در تحقیق

این تحقیق کاری نو و جدید در این زمینه است و نوآوری آن علاوه بر

مشتباط مبانی و ملاک‌های تحقیق در تاریخ زندگی نامه از لایه‌های منابع کلامی، رجالی، تاریخی، حدیثی، عبارت است از ارائه نگارشی مستقل در این مورد که به هدف ارائه راهکارهایی برای تحقیق صحیح در تاریخ زندگی معصومان انجام می‌شود.

۴. بیان مسئله و سؤال‌ها

پسند تحقیق عبارت است از نحوه صحیح دستیابی به گزارش‌های زندگی نامه؛ که بررسی حوادث زندگی آنان را منعکس کند. سؤال اصلی و محوری را نیز به شکل زیر می‌توان بیان کرد:

گزارش‌های تاریخ زندگی امامان معصوم؛ را براساس چه معیارهایی می‌توان مورد ارزیابی قرار داد؟

و سؤال‌های فرعی عبارتند از:

۱. مبانی روش تحقیق در تاریخ چیست؟

۲. چگونه می‌توان منون و گزارش‌های کهن را درباره زندگی نامه؛ بررسی کرد؟

۳. در بررسی گزارش‌های تاریخ زندگی نامه؛ چه مبانی کلامی را باید در نظر گرفت؟

۴. در بررسی گزارش‌های تاریخ زندگی نامه؛ چه مبانی سیاسی را باید مد نظر داشت؟

۵. واقعیت‌های تاریخی چه تأثیری در بررسی گزارش‌های تاریخی زندگی نامه؛ دارند؟

۵. فرضیه

جواب اولیه که فرضیه تلقی می‌شود این است که همه گزارش‌های موجود درباره زندگی نامه را نمی‌توان پذیرفت؛ زیرا انگیزه‌های زیادی در جعل اخبار و گزارش‌های تاریخی درباره زندگی نامه؛ وجود داشته است و نیز نامه؛

انسان‌هایی عادی نبودند، بلکه مانند پیامبران، معصوم از گناه و دارای توانایی‌های خارق‌العاده بودند؛ از این رو لازم است این گزارش‌ها از دو جنبه سندی و متنی به دقت مورد بررسی قرار گیرند.

۶. ساختار

بنابراین محتوای این تحقیق منهای مباحث مقدماتی از دو بخش کلی تشکیل شده که عبارتند از: مبانی و روش‌های بررسی سندی و متنی گزارش‌های تاریخی درباره زندگی ائمه معصومین که به کدام دسته از گزارش‌گران و راینان تاریخ ائمه می‌توان اطمینان کرد و چه اضافاتی قابل اعتماد هستند و چه گروه‌هایی سعی در جعل روایت تاریخی در مورد ائمه داشته‌اند و نیز بر اساس چه ملاک‌هایی می‌توان متن گزارش‌های تاریخی را مورد بررسی و نقد قرار داد که در پنج فصل تنظیم یافته است:

فصل اول: بررسی مبانی روش تحقیق در تاریخ؛

فصل دوم: بررسی اعتبار متون و گزارش‌های کهن درباره تاریخ زندگی

ائمه؛

فصل سوم: بررسی مبانی کلامی تحقیق در تاریخ زندگی ائمه؛

فصل چهارم: بررسی مبانی رفتارهای سیاسی در تاریخ زندگی ائمه؛

فصل پنجم: بررسی واقعیت‌های تاریخی در حیات ائمه.